

แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อม
สำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว
(ทหารอาสา)

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ประเสริฐ แก้วอ่อน
รองเสนาธิการ โรงเรียนนายสิบทหารบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2567

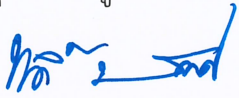
เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับ
กำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)

โดย พันเอก ประเสริฐ แก้วอ่อน

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก พิชชญาน พวงทอง

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2567 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีมาก

พลตรี

(ทองศักดิ์ มหาวงศ์)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(พิชชญาน พวงทอง)

ประธานกรรมการ

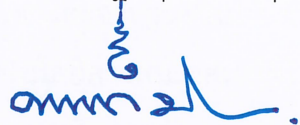
พันเอก

(ประเสริฐ สุนันท์ชัยกุล)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(พงศ์ปณต อรุณสุวรรณ)

กรรมการ

พันเอก

(เจษฎา เหมหาชาติ)

กรรมการ

พันเอก หญิง

(รัชนิภา ถนอมสิน)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก ประเสริฐ แก้วอ่อน
เรื่อง	แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)
วันที่	11 กันยายน 2567 จำนวนคำ : 9,997 จำนวนหน้า : 32
คำสำคัญ	ทหารอาสา, การพัฒนาการฝึกอบรม
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและปัญหาของการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ของโรงเรียนการกำลังสำรองในปัจจุบัน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตทหารอาสาทั้งในระดับนายทหารประทวน และนายทหารสัญญาบัตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรม ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ปรับปรุงรายวิชาและจำนวนชั่วโมงให้เหมาะสมในแต่ละรายวิชา การจัดการฝึกอบรมให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. เสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนให้ ครู อาจารย์ และบุคลากร
3. แก้ไขอัตราการจัดของหน่วยให้มีส่วนงานและอัตราที่มีความจำเป็น
4. กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกกำลังสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ให้ครอบคลุมด้านทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็น
5. สนับสนุนอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อการจัดการฝึกอบรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน ให้เพียงพอและมีความทันสมัย

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Prasert Kheawon
TITLE: Guidelines for Developing the Preparatory Training Course for Reserve Personnel in Temporary Active Duty (Volunteer Soldiers)
DATE: 11 September, 2024 **WORD COUNT :** 9,997 **PAGES :** 32
KEY TERMS: Volunteer Soldiers, Developing Training Courses
CLASSIFICATION: Unclassified

This research aimed to study the current training methods and problems of the preparatory training course for Reserve Personnel in Temporary Active Duty (volunteer soldiers) at the Reserve Affairs School and to suggest guidelines for future training development as strategies for the effective production process of both non-commissioned and commissioned officers. The result showed that guidelines for training development should be carried out as follows: 1) adjusting the course content and hours appropriately, utilizing information technology (IT) for maximum benefit, 2) enhancing IT skills for instruction among faculty and staff, 3) optimizing unit organization and staffing rates, 4) establishing criteria and guidelines for selecting reserve personnel covering skills, knowledge, and moral & ethical values with appropriate ideology, and 5) providing adequate and modern IT equipment for contemporary training management.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) จัดทำขึ้นเพื่อศึกษารูปแบบ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) เพื่อเป็นประโยชน์แก่อนุวยจัดการฝึกอบรมทหารอาสา และกองทัพต่อไป ซึ่งเอกสารวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะ ได้รับความกรุณาจาก พันเอก พิษชญาน พวงทอง อาจารย์ที่ปรึกษาที่เสียสละเวลาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือที่มีคุณค่ายิ่ง และคณะอาจารย์วิทยาลัยการทัพบก ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้และประสบการณ์อันทรงคุณค่า ข้าพเจ้าขอขอบคุณ พันเอก ประเสริฐ สุนันท์ชัยกุล รองผู้บัญชาการ โรงเรียนนายสิบทหารบก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำผ่านมุมมองจากแนวคิดอันทรงคุณค่าจากประสบการณ์ด้านการจัดการฝึกอบรม ขอขอบคุณกำลังพลของโรงเรียนการกำลังสำรอง ศูนย์การกำลังสำรองทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำจากประสบการณ์โดยตรงของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 69 ทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
วิธีการศึกษา	6
ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
นโยบายกระทรวงกลาโหมและกองทัพบกในการบรรจุทหารอาสา	8
การฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับทหารอาสา ของโรงเรียนการกำลังสำรอง	11
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใต้กรอบแนวคิด PMESII	16
การวิเคราะห์สภาพปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ทหารอาสา โรงเรียนการกำลังสำรอง (SWOT Analysis)	18
แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรทหารอาสา	26
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	
แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรทหารอาสา	
ด้านหลักสูตรและการฝึกอบรม	28
ด้านครู อาจารย์ ผู้สอน และบุคลากร	29
ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม	29
ด้านสิ่งอุปกรณ์สนับสนุนการฝึกอบรม	30

บทที่ 4 บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

31

ข้อเสนอแนะ

32

เอกสารอ้างอิง

ประวัติผู้วิจัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก 6 ด้าน ได้แก่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุล และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายหลัก เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ในทุกมิติ¹

กำลังสำรองถือเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญในการรักษาความมั่นคงและอธิปไตยของชาติทั้งในยามปกติ ในยามที่เกิดปัญหาภัยพิบัติสาธารณะในรูปแบบต่างๆ และในยามที่ประเทศเข้าสู่ภาวะสงครามกำลังพลสำรองจะเข้ารับราชการในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังประจำการในการป้องกันประเทศ กำลังสำรองจึงเป็นเครื่องชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่งว่าประเทศมีความมั่นคงมากน้อยเพียงใด

แผนปฏิบัติราชการกระทรวงกลาโหม ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)² มีการกำหนดกลยุทธ์ ในเรื่องการปฏิบัติการทางทหารเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ ที่เกี่ยวข้องกับกำลังสำรองไว้ว่า ให้มีการพัฒนางานกำลังสำรอง กิจการกำลังพลสำรอง และระบบการระดมสรรพกำลัง เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติการกิจทางทหารและความมั่นคงของชาติ โดยสามารถนำกำลังพลสำรองที่มีอยู่ มาใช้สนับสนุนการดำเนินงานทางทหารได้อย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่สภาวะปกติ สภาวะวิกฤติ และการขยายกำลังในยามสงคราม รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังพล ตั้งแต่การคัดเลือก การพัฒนาและเสริมสร้าง การใช้งาน การหมุนเวียน และการเกษียณอายุราชการ ตลอดจนการนำทหารอาสาบรรจุทดแทนกำลังประจำการบางตำแหน่งในสภาวะปกติ และ

การพัฒนาระบบข้าราชการพลเรือนกลาโหม เพื่อให้การบริหารจัดการกำลังพลมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ และลดภาระทางด้านงบประมาณของประเทศในระยะยาว

นโยบายการปฏิบัติงานกองทัพบกประจำปีงบประมาณ 2567³ นโยบายเฉพาะ ด้านกำลังพล มีการกำหนดให้มีการจัดหาและบรรจุกำลังพล ทุกประเภทของกองทัพบก ให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนของรัฐบาล และกระทรวงกลาโหม ที่มุ่งไปสู่การปรับขนาดกองทัพให้มีความกะทัดรัดและทันสมัย โดยยังคงมีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติภารกิจหลักของกองทัพบก รวมทั้งภารกิจในการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการส่งเสริมให้นำกำลังพลประเภทอื่นนอกจากทหารประจำการ เข้าปฏิบัติงานทดแทนทหารประจำการในหน่วยที่มีภารกิจเหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการขยายผลการบรรจุทหารอาสา และการบรรจุข้าราชการพลเรือนกลาโหมในตำแหน่งที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะหรือตำแหน่งที่ต้องใช้ความชำนาญ โดยไม่จำเป็นต้องยึดติดกับยศทหาร ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นกำลังพลกองทัพบก ทั้งการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าปฏิบัติงาน และการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าเป็นนักเรียนในสถาบันการศึกษาสังกัดกองทัพบก เพื่อเปิดโอกาสให้กับบุคคลจากหลากหลายแหล่งที่มาที่มีความรักในอาชีพทหารได้มีโอกาสเข้าเป็นกำลังพลของกองทัพบก รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ หลักเกณฑ์ และคุณสมบัติการสอบคัดเลือกฯ ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

กองทัพบกได้กำหนดนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังพลสำรอง คือ การพัฒนาระบบกำลังสำรองภายใต้บทบัญญัติของ พ.ร.บ. กำลังพลสำรอง พ.ศ.2558⁴ รวมถึงกฎกระทรวง ข้อบังคับ และระเบียบที่รองรับกฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติราชการในการปฏิบัติภารกิจที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ หรือเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และได้กำหนดให้เร่งรัดการนำกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวมาใช้ในกองทัพบกอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว กองทัพบกจึงมอบให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เป็นหน่วยรับผิดชอบดำเนินการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว

(ทหารอาสา) ทั้งนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำกำลังพลสำรองมาบรรจุในหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบเพื่อลดปัญหาความขาดแคลนกำลังพลที่มีอายุน้อย สดชื่น และเป็นการแก้ปัญหากำลังพลสูงอายุ ลดความคับคั่งของข้าราชการทหารในชั้นยศสูง รวมทั้งลดภาระผูกพันและประหยัดงบประมาณด้านบุคลากรในระยะยาว

กำลังพลสำรองที่ได้รับการคัดเลือกและบรรจุเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ในหน่วยต่างๆของกองทัพบก จะต้องปฏิบัติงานร่วมกับกำลังทหารประจำการทั้งในการปฏิบัติงานในที่ตั้งปกติ การฝึกตามวงรอบการฝึกประจำปี การปฏิบัติงานราชการสนาม รวมถึงการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอื่นๆของหน่วย ดังนั้นกำลังพลสำรองจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางทหาร มีคุณลักษณะทางทหารและอุดมการณ์ทางทหารอย่างเพียงพอ จึงจะสามารถปฏิบัติงานร่วมกับกำลังทหารประจำการได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว พ.ศ.2562⁵ ในหมวด 3 การพัฒนาและการประเมินผล ข้อ 18 ระบุว่า ให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนากำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวให้มีความพร้อมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งงาน และการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆ โดยให้มีการฝึกหลักสูตรเตรียมความพร้อมและการฝึกตามตำแหน่งหน้าที่ สำหรับการฝึกศึกษาอื่นๆให้เป็นไปตามที่ส่วนราชการกำหนด และข้อ 19 ระบุว่า การฝึกหลักสูตรเตรียมความพร้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผนของทางราชการ ความสามารถด้านการทหารเบื้องต้น ทักษะคติ และสมรรถภาพร่างกาย พร้อมทั้งจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง โดยมีระยะเวลาการฝึกไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์การฝึกจะต้องมีผลการประเมินเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบของคะแนนการประเมินผลการฝึก ผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ส่วนราชการเลิกจ้าง ทั้งนี้ หลักสูตรการฝึกและวิธีการประเมินผลให้เป็นไปตามที่ส่วนราชการกำหนด

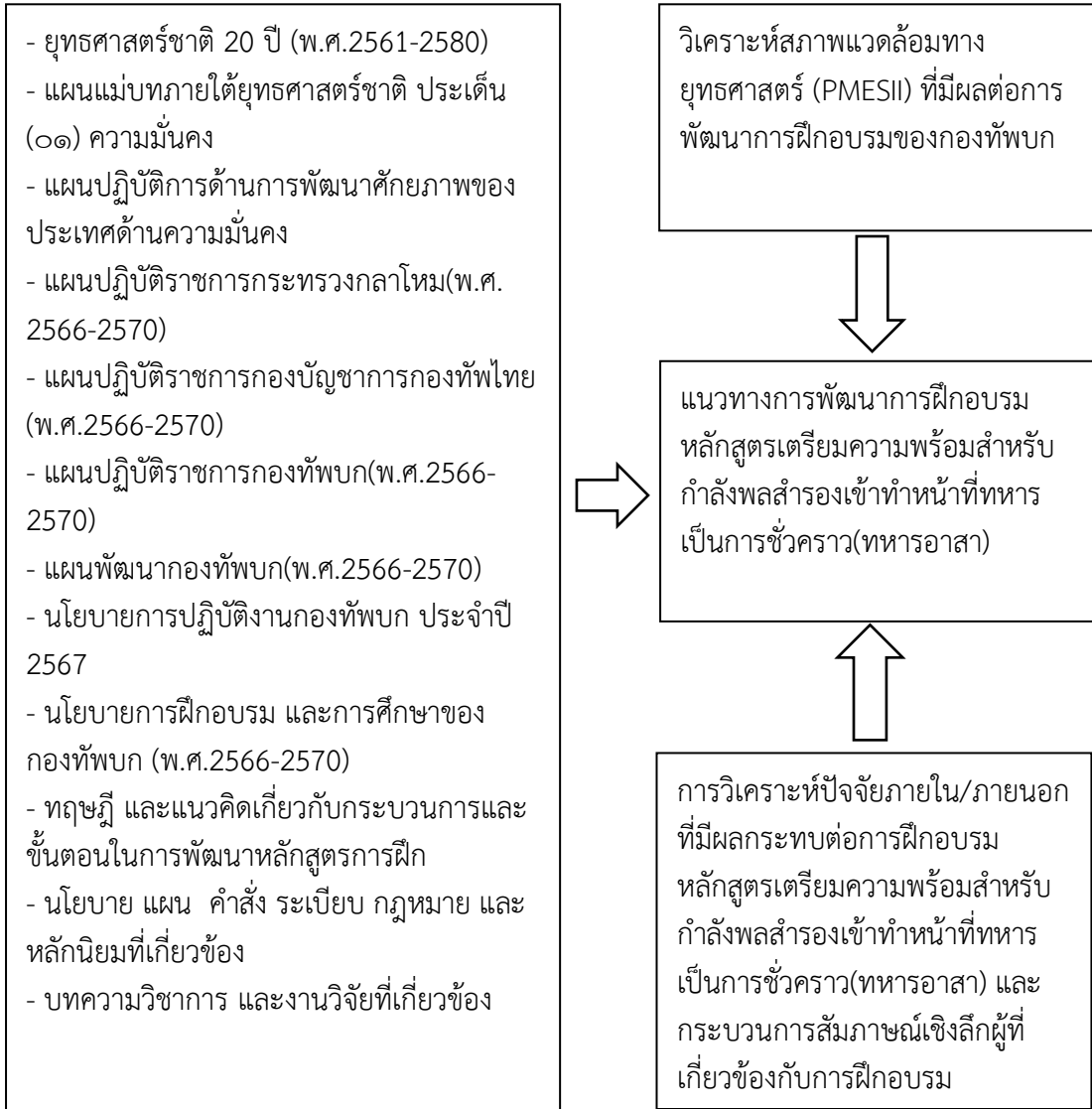
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาว่าการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ของกองทัพบกซึ่งรับผิดชอบโดยโรงเรียนการกำลังสำรอง ศูนย์การกำลังสำรอง

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ในปัจจุบันมีรูปแบบหลักสูตรการฝึกเป็นอย่างไร มีสภาพปัญหาของการฝึกเป็นอย่างไร รวมถึงจะมีแนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)อย่างไร เพื่อให้กำลังพลสำรองที่ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรดังกล่าว มีความพร้อมก่อนการบรรจุเข้าปฏิบัติหน้าที่ ตามวัตถุประสงค์ในการใช้กำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)ของกระทรวงกลาโหม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบที่ใช้ในการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

2. ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ของโรงเรียนการกำลังสำรอง ศูนย์การกำลังสำรอง หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) และข้อมูลทุติยภูมิโดยรวบรวมข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านหลักสูตร, ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ, นโยบาย แผนคำสั่ง กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ รวมถึงเอกสารวิจัย เอกสารทางราชการ บทความทางวิชาการ และการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา แผน ระเบียบ คำสั่ง และนโยบาย ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติ ลงมาถึงระดับกองทัพบก เพื่อวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับแนวทางการใช้ทหารอาสา และรูปแบบการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทหารอาสา

การศึกษา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย นโยบาย แผน คำสั่ง และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อวิเคราะห์กรอบในการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมให้กับทหารอาสา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ โดยใช้หลัก PMESII เพื่อให้ทราบผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาการฝึกอบรมของกองทัพบก

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ภายนอก และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับทหารอาสา ของโรงเรียนการกำลังสำรอง เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการฝึกอบรม หลักสูตรเตรียมความพร้อมให้กับทหารอาสา

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ขั้นตอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ระยะเวลา					
	ธ.ค. 66	ม.ค. 67	ก.พ. 67	มี.ค. 67	เม.ย. 67	พ.ค. 67
1. เสนอโครงร่างการวิจัย	←→					
2. ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล	←→	←→				
3. วิเคราะห์ข้อมูล		←→	←→	←→		
4. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย					←→	
5. จัดทำรูปเล่มเอกสารวิจัยส่วนบุคคล						←→

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรูปแบบปัจจุบันของการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)
2. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาของการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)
3. ได้แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)” ของโรงเรียนการกำลังสำรอง ศูนย์การกำลังสำรอง เป็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางของวิทยาลัยการทัพบก เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตทหารอาสาทั้งในระดับนายทหารประทวน และนายทหารสัญญาบัตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กองทัพบก ซึ่งเป็นหนึ่งในส่วนงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงของประเทศ จึงได้จัดทำแผนพัฒนาด้านกำลังพลของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570⁶ โดยกำหนดให้มีแนวทางดำเนินการสอดคล้องกับแผนพัฒนาบุคลากรของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2565 - 2570 ที่กำหนดให้บุคลากรขององค์กรมีความสามารถ แข็งแรง ยืดหยุ่น คล่องตัว สอดคล้องกับการบริหารราชการยุคใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับรูปแบบการฝึกให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พัฒนาสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของกำลังพล และดำเนินการพัฒนากำลังพลให้เป็นไปตามแนวทางของร่างยุทธศาสตร์ความมั่นคงของกองทัพบก พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ต้องการให้กองทัพบกมีศักยภาพ ทันสมัย เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และเป็นหนึ่งในกองทัพบกชั้นนำของภูมิภาค

นโยบายกระทรวงกลาโหมและกองทัพบกในการบรรจุกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)

ตามที่กระทรวงกลาโหมได้กำหนดนโยบายให้นำกำลังพลสำรองมาบรรจุเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)ตั้งแต่มกราคมปี 2562 โดยให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนการรบ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้มีผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมตามกรอบของกฎหมายที่กำหนดนั้น กระทรวงกลาโหมได้จัดทำระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับการบริหารจัดการและสิทธิประโยชน์ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว พุทธศักราช 2562 2. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยหลักเกณฑ์การได้รับ

เงินเดือน ค่าตอบแทนอย่างอื่น และสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหาร เป็นการชั่วคราว พุทธศักราช 2562⁷ 3. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกำลังพลสำรอง เข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2564⁸ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ความหมาย

1.1 “กำลังพลสำรอง” หมายความว่า

1.1.1 บุคคลซึ่งเป็นกำลังสำรองประเภทหนึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมที่มีการบรรจุกำลังตามกฎหมายว่าด้วยกำลังพลสำรอง

1.1.2 ทหารที่ปลดจากกองประจำการโดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนดหรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

1.2 “กำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว” หมายความว่า กำลังพลสำรองที่กระทรวงกลาโหมออกประกาศกำหนดให้เข้าทำหน้าที่นายทหารสัญญาบัตร หรือนายทหารประทวน หรือพลทหารประจำการ เป็นการชั่วคราว เพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการในการป้องกันและรักษาความมั่นคงหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ ซึ่งมีใช้อาสาสมัครทหารพราน โดยให้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ทหารอาสา” และให้ใช้คำย่อว่า “ทอส.”

2. แหล่งที่มา คุณสมบัติ และสิทธิประโยชน์

2.1 แหล่งที่มาของบุคลากร ได้จากการรับสมัครจากกำลังพลสำรองที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีบรรจุกำลังของแต่ละส่วนราชการ เพื่อเข้ารับการสอบคัดเลือกซึ่งพิจารณาความเหมาะสมตามที่กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพกำหนด โดยให้เป็นไปตามตำแหน่งที่เปิดรับสมัครและทำสัญญาจ้างในตำแหน่งนายทหารสัญญาบัตรอายุไม่เกิน 30 ปี นายทหารประทวนและพลทหารประจำการอายุไม่เกิน 25 ปี

2.2 หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการลงนาม ทำสัญญาจ้างมีกำหนดคราวละไม่เกิน 4 ปี โดยอาจมีการต่อสัญญาจ้างได้

ตามความเหมาะสม และความจำเป็นของแต่ละส่วนราชการ รวมระยะเวลาจ้างไม่เกิน 8 ปี เว้นบุคคลผู้นั้นมีอายุ ครบ 35 ปี สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งชั้นสัญญาบัตร และครบ 30 ปี สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า ชั้นสัญญาบัตรให้ถือว่าสัญญาจ้างสิ้นสุดลง ซึ่งนายทหารสัญญาบัตรจะมีความก้าวหน้าได้ถึง ชั้นยศร้อยเอก สำหรับนายทหารประทวนจะก้าวหน้าได้ถึงชั้นยศจ่าสิบเอก

2.3 หลักสูตรเตรียมความพร้อม เมื่อกำลังพลสำรองที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกแล้ว จะต้องเข้ารับการฝึกหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนเข้าปฏิบัติงานภายในหน่วย โดยมีระยะเวลา การฝึกไม่น้อยกว่า 30 วัน รวมถึงเข้ารับการฝึกความชำนาญเฉพาะหน้าที่เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานตามตำแหน่งที่บรรจุได้ ผู้ที่ผ่านเกณฑ์การฝึกต้องมีการประเมินไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนประเมินการฝึก หากผลการฝึกไม่ผ่านเกณฑ์ ส่วนราชการสามารถยกเลิกสัญญาจ้างได้ โดยไม่มีข้อผูกพันใด ๆ

2.4 การพิจารณาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ได้เสนอขอเพิ่มบัญชีการขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้กับบุคคลเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว ทำยระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พุทธศักราช ๒๕๓๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ขณะนี้อยู่ระหว่างรอผลการพิจารณาจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

2.5 เงินเดือน ให้ได้รับตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการทหาร

2.6 การแต่งตั้งยศ ให้เป็นการแต่งตั้งยศทหารชั่วคราว เพื่อใช้ในการปกครองบังคับบัญชา และเมื่อพ้นจากราชการไปแล้วยศทหารชั่วคราวนั้นก็สิ้นสุดลง

2.7 การแต่งกาย สามารถแต่งเครื่องแบบทหารได้โดยอนุโลม

3. แผนการบรรจุกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)ของกองทัพบก

ตามกรอบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดภายในปี พ.ศ.2570 กองทัพบก จะต้องดำเนินการบรรจุทหารอาสา จำนวนทั้งสิ้น 3,242 อัตรา โดยแบ่งเป็นนายทหารสัญญาบัตร จำนวน 663 อัตรา และนายทหารประทวน จำนวน 2,579 อัตรา⁹

4. การฝึกเตรียมความพร้อมกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)

4.1 ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว พ.ศ.2562 หมวด 3 การพัฒนาและการประเมินผล ข้อ 18 ระบุว่า ให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนากำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวให้มีความพร้อมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งงาน และการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆ โดยให้มีการฝึกหลักสูตรเตรียมความพร้อมและการฝึกตามตำแหน่งหน้าที่สำหรับการฝึกศึกษาอื่นๆให้เป็นไปตามที่ส่วนราชการกำหนด และข้อ 19 ระบุว่า การฝึกหลักสูตรเตรียมความพร้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผนของทางราชการ ความสามารถด้านการทหารเบื้องต้น ทักษะ ทักษะ และสมรรถภาพร่างกาย พร้อมทั้งจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งโดยมีระยะเวลาการฝึกไม่น้อยกว่าสามสัปดาห์ ผู้ที่ผ่านเกณฑ์การฝึกจะต้องมีผลการประเมินเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบของคะแนนการประเมินผลการฝึก ผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ส่วนราชการเลิกจ้าง ทั้งนี้ หลักสูตรการฝึกและวิธีการประเมินผลให้เป็นไปตามที่ส่วนราชการกำหนด

4.2 การฝึกขั้นที่ 1 เป็นการฝึกเตรียมความพร้อมสำหรับทหารอาสา โดยหลักสูตรสำหรับนายทหารสัญญาบัตรใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ส่วนหลักสูตรสำหรับนายทหารประทวนใช้ระยะเวลา 7 สัปดาห์ รับผิดชอบดำเนินการฝึกอบรมโดยโรงเรียนการกำลังสำรอง ศูนย์การกำลังสำรอง หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

4.3 การฝึกขั้นที่ 2 เป็นการฝึกเฉพาะหน้าที่ตามเหล่าที่จะบรรจุ ใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ ดำเนินการโดยโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ(ร./ม./ป./ช./ส.)

การฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ของโรงเรียนการกำลังสำรองในปัจจุบัน

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ได้จัดทำระเบียบและหลักสูตรการฝึกทหารอาสา (ทอส.) จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ ระดับนายทหารประทวน(ลฝ.15-4) และระดับนายทหารสัญญาบัตร(ลฝ.15-3) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับใช้อ้างอิงในการวางแผน

และดำเนินการฝึกทหารอาสา ระดับนายทหารประทวน และระดับนายทหารสัญญาบัตร ก่อนเข้ารับการฝึกตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละเหล่า โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร

ความมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้ผู้สำเร็จการฝึกหลักสูตรนี้ มีความรู้และความสามารถ ดังนี้

1.1 มีความรู้ในวิชาทหาร และวิชาพื้นฐานเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในระดับผู้บังคับหมวดหรือเทียบเท่า และบังคับหมู่ปืนเล็ก/ปืนกลหรือเทียบเท่า

1.2 มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกองทัพบก ได้แก่ การป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาประเทศ และการปฏิบัติภารกิจทางทหารนอกเหนือจากสงคราม

1.3 เป็นผู้นำที่ดีบนพื้นฐานแห่งความมีคุณธรรม มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ทรหดอดทน ต่อการตรากตรำทำงานในหน้าที่ตามภารกิจ

1.4 สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้ฝึก / ครูฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อเตรียมความพร้อมให้ทหารอาสา ก่อนเข้าทำหน้าที่ทหาร ให้มีความรู้ และมีความสามารถ ดังนี้

2.1 สามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวนประจำการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 สามารถเป็นผู้นำที่ดี มีคุณธรรม มีร่างกายแข็งแรง และมีความอดทน ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ

2.3 มีทักษะความชำนาญการทางทหารและปรับสภาพพื้นฐานเป็นบุคคล ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

2.4 มีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานทางทหารทั่วไป ทั้งในเวลาปกติ และสงคราม

2.5 มีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้อาวุธได้อย่างถูกต้อง ทั้งอาวุธประจำกาย และอาวุธประจำหน่วย

2.6 มีความรู้ความเข้าใจ ทางยุทธวิธี สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหมวดหรือเทียบเท่า และบังคับหมู่ปืนเล็ก/ปืนกลหรือเทียบเท่า ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการรบด้วยวิธีรุก รับ ร่นถอย รวมทั้งการหลีกเลี่ยงอันตรายเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน หรือเมื่อถูกโจมตี

2.7 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพื้นฐานการปฏิบัติการพิเศษของหน่วยทหารขนาดเล็ก ในการตั้งฐานปฏิบัติการ การชุมนุมโจมตีและการต่อต้านการชุมนุมโจมตี การปฏิบัติโดยฉับพลัน การตีโฉบฉวย การเล็ดลอดและหลบหนี ทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

2.8 มีความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และประวัติศาสตร์ชาติไทย สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

3. ขอบเขตการฝึกอบรม

3.1 เรื่องที่ทำการฝึกอบรม ประกอบด้วย การฝึกเบื้องต้น วิชาทหารทั่วไป วิชาฝ่ายอำนวยการ วิชาอาวุธ วิชายุทธวิธี การฝึกภาคสนาม และการดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นหลัก

3.2 ห้วงเวลาการฝึกอบรม

3.2.1 หลักสูตรสำหรับนายทหารสัญญาบัตร กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 8 สัปดาห์

3.2.2 หลักสูตรสำหรับนายทหารประทวน กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 7 สัปดาห์

4. แนวความคิดในการจัดการฝึกอบรม

การดำเนินการฝึกอบรม มีความมุ่งหมายให้การฝึกดำเนินไปตามขั้นตอนที่หน่วยได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสม และสามารถให้ความรู้และประสบการณ์ แก่ผู้รับการ

ฝึกได้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ โดยระเบียบและหลักสูตรการฝึกนี้แบ่งขั้นตอนของการฝึกไว้เป็น 3 ชั้น ประกอบด้วย

4.1 ชั้นที่ 1 : การฝึกทบทวนพื้นฐานทหราชอาณาจักร (หมวดวิชาประกอบ เป็นวิชาที่นำรู้ ฝึกเพื่อให้รู้และใช้ในชีวิตประจำวัน)

4.2 ชั้นที่ 2 : การฝึกพัฒนาขีดความสามารถทหราชอาณาจักรเป็นบุคคล และเป็นหน่วย (หมวดวิชาการอง เป็นวิชาที่ควรรู้ ฝึกเพื่อเสริมวิชาหลักที่เกี่ยวข้องในสนามรบ)

4.3 ชั้นที่ 3 : การฝึกและตรวจสอบตามสถานการณ์ทางยุทธวิธี และการปฏิบัติการพิเศษของหน่วยทหารขนาดเล็ก (หมวดวิชาหลัก คือวิชาที่ต้องรู้ ฝึกเพื่อเป็น ทหมืออาชีพ)

5. การตรวจสอบและประเมินผลการฝึกอบรม

5.1 การดำเนินการตรวจสอบการฝึกอบรม ตามคู่มือการฝึกนี้ กำหนดให้กระทำเป็น 3 ขั้นตอน คือ

5.1.1 ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบภาคปกติ โดยดำเนินการตรวจสอบเป็นรายบุคคล

5.1.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบการปฏิบัติในสนาม โดยการตรวจสอบเป็นบุคคล และเป็นหน่วย

5.1.3 ขั้นตอนที่ 3 เป็นการตรวจสอบภาคสนาม ตามสถานการณ์ทางยุทธวิธี และการปฏิบัติการพิเศษของหน่วยทหารขนาดเล็ก ทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืน โดยไม่มีการปิดสถานการณ์

5.2 มาตรฐานการฝึก การตรวจสอบการฝึกให้ทำการวัดผลการตรวจสอบการฝึก ทั้งเป็นบุคคล และเป็นหน่วย โดยยึดถือเกณฑ์การวัดผล ดังนี้

5.2.1 ได้คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 90 – 100 ดีมาก

5.2.2 ได้คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 80 – 89.99 ดี

5.2.3 ได้คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 70 – 79.99 พอใช้

5.2.4 ได้คะแนนต่ำกว่า ร้อยละ 70 ไม่ได้ผล

6. ผลการฝึกอบรมและปัญหาในการฝึกอบรมหลักสูตรทหารอาสาของโรงเรียนการกำลังสำรอง ในปี 2566

6.1 ด้านหลักสูตร และการจัดการฝึกอบรม มีความทันสมัย เนื่องจากเป็นหลักสูตรใหม่ที่อนุมัติเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 ใช้ฝึกอบรมมาเป็นระยะเวลา 2 ปี เท่านั้น มีกิจกรรมและเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมตามนโยบายของกองทัพบก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมาภิบาล อุดมการณ์และความรักชาติ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จิตอาสา ประวัติศาสตร์ชาติไทย รวมถึงมีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่มีปัญหาในเรื่องระยะเวลาของหลักสูตรค่อนข้างสั้น ทำให้ในแต่ละรายวิชาที่มีจำนวนชั่วโมงเรียนจำกัด

6.2 ด้านครู อาจารย์ ผู้สอน/วิทยากร มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบ รวมถึงมีประสบการณ์จากการปฏิบัติงานที่หน่วยเดิมก่อนปรับย้ายมาเป็นครู อาจารย์ที่สอดคล้องกับวิชาในหลักสูตร และส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบ Online และการใช้ Application ทั้ง Line, Zoom และ Google from แต่มีครู อาจารย์ บางส่วนที่ยังต้องมีการเพิ่มเติมทักษะในเรื่องดังกล่าว

6.3 ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีคุณสมบัติตรงตามหลักสูตร เพราะผ่านการคัดเลือกจากหน่วยเหนือ คือ กองควบคุมกำลังพลสำรอง หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน อีกทั้งยังมีขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน โดยการส่งตำราอิเล็กทรอนิกส์ให้ศึกษาก่อน มีการทดสอบประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม รวมถึงมีกระบวนการติดตามคุณภาพของผู้สำเร็จการฝึกอบรมด้วย โดยผลการฝึกอบรมพบว่าผู้เข้ารับการอบรมสำเร็จการศึกษาทุกนาย และมีผลการฝึกอบรมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี(ร้อยละ 85.35) แต่ด้วยความแตกต่างของแหล่งที่มาและความรู้ความสามารถเดิมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และข้อจำกัดในกระบวนการคัดเลือกทำให้มีผู้เข้ารับการอบรมบางส่วนยังมีความรู้และทักษะในบางเรื่องที่ต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ

6.4 ด้านความพร้อมของสิ่งอุปกรณ์สนับสนุนการฝึกอบรม โรงเรียนการกำลังสำรองมีระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการเรียนรู้ โดยจัดตามสายงานส่งกำลังของหน่วย มีความพร้อมด้านกายภาพ โดยมีห้องเรียนหลัก(Smart Classroom) ห้องเรียนย่อย

ห้องสมุด สนามฝึกต่างๆ โรงเลี้ยง อาคารที่พัก อย่างเพียงพอและสอดคล้องต่อสภาพการจัดการฝึกอบรม และมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ โดยมีเอกสาร ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน เครื่องช่วยฝึก และสิ่งสนับสนุนที่จำเป็น อย่างเพียงพอโดยมีการจัดเก็บและปรนนิบัติบำรุงที่เป็นระบบ มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยใช้ระบบสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนแบบ Online ระบบ E-learning และสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงมีการใช้ Application ในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ เป็นต้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนอุปกรณ์ที่ต้องใช้บางอย่างยังไม่เพียงพอ และยังไม่ทันสมัย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกภายใต้กรอบแนวคิด PMESII

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ในมิติต่างๆ ตามพลังอำนาจแห่งชาติ(National Power) ทั้งด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อหาปัจจัยและแนวโน้มที่มีผลต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ดังนี้

1. ด้านการเมือง (Political) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และการศึกษาของกองทัพบกนั้น จะต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจอย่างพอเพียงกับการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สภาวะแวดล้อมทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ นอกจากนั้นในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกศึกษาในระดับต่างๆยังต้องเสริมด้วยการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และทัศนคติที่ดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วย

2. ด้านการทหาร (Military) การพัฒนาและปรับปรุงระบบการฝึกอบรม และศึกษาของกองทัพบก จะต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ยุทธศาสตร์กองทัพบก พ.ศ.2560 -2579 แผนพัฒนากองทัพบก ปี 2566 – 2570 นโยบายการฝึกอบรม และการศึกษาของทหารบก พ.ศ. 2566 - 2570 รวมทั้งนโยบายของผู้บัญชาการทหารบกในประเด็นที่เกี่ยวข้อง และยังได้มีการกำหนดให้มีการการบูรณาการในการขับเคลื่อน การควบคุมกำกับดูแลหลักสูตรต่างๆ จาก กรมกำลัง

พลทหารบก กรมยุทธการทหารบก และกรมยุทธศึกษาทหารบก เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง แนวโน้มของภัยคุกคาม และรูปแบบของการปฏิบัติทางทหารที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้กำลังพลที่สำเร็จการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆมีความสามารถปฏิบัติภารกิจด้านความมั่นคงในยุคปัจจุบัน

3. ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ในช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะชะลอตัวหลังจากการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 มีผลทำให้งบประมาณที่หน่วยงานต่างๆได้รับลดลง ส่งผลให้ทุกหน่วยงานต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานของหน่วยบรรลุวัตถุประสงค์และยังคงประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ หน่วยในส่วนการศึกษาก็เช่นเดียวกันได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตรและรูปแบบการฝึกอบรมโดยมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากขึ้น เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมในรูปแบบออนไลน์เพื่อประหยัดงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาที่สำคัญต่อการดำรงตนของกำลังพล เช่น ศาสตร์พระราชา เศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการด้านการเงินส่วนบุคคล และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการพัฒนาให้กำลังพลที่เข้ารับการฝึกอบรมเมื่อจบการฝึกอบรมแล้วมีศักยภาพและมีขีดความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนได้คุ้มค่ากับงบประมาณในภาพรวม ในขณะเดียวกัน ยังเป็นการสร้างกำลังพลให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

4. ด้านสังคม (Social) ปัญหาด้านสังคมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่สำคัญในปัจจุบันคือเรื่องของความแตกแยกทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติ โดยเฉพาะเรื่องของการพิทักษ์ รักษา และเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เรื่องของปัญหายาเสพติด เรื่องของพื้ติภัยต่างๆ เรื่องของการก้าวสู่สังคมสูงวัย ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรการฝึกศึกษาของกองทัพบกจึงจำเป็นต้องมีการคำนึงถึงเรื่องของพลังอำนาจด้านสังคมและจิตวิทยาด้วย โดยจะต้องเน้นการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอุดมการณ์ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติ รู้ของหน้าที่ และสามารถปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในยาเสพติด มีการพัฒนาขีดความสามารถในการบรรเทา

ธารณภัยและช่วยเหลือประชาชนในยามเกิดสถานการณ์วิกฤติได้ เพื่อให้สถาบันทหารเป็นที่เชื่อถือและเชื่อมั่นของประชาชน

5. ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นยุคที่การติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน มีการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและไร้ขีดจำกัดนั้น ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งที่เป็นประโยชน์และโทษในมิติด้านความมั่นคงของประเทศอย่างมากมาย ในเรื่องของระบบการศึกษาของกองทัพก็มิมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบในหลายเรื่อง ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของกองทัพจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากข้อดีและการป้องกันผลเสียจากผลกระทบด้านลบของเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง เช่น การพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มเติมเนื้อหาวิชาที่พัฒนากำลังพลให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ประโยชน์และรู้เท่าทันเทคโนโลยีของการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและไร้ขีดจำกัด เพิ่มรายวิชาที่กล่าวถึงภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่เกิดจากการการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและไร้ขีดจำกัด เป็นต้น

6. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ปัจจุบันโครงสร้างพื้นฐานทุกด้านของประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เร่งกระจายความเจริญสู่ทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสะดวสบายต่อการกระบวนกาจัดการฝึกอบรมและศึกษาของกองทัพบก ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของกองทัพบกจึงจำเป็นต้องพิจารณาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและระบบโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ ที่พัฒนาแล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด

**การวิเคราะห์สภาพปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหลักสูตรการฝึกอบรมทหารอาสา
โรงเรียนการกำลังสำรอง (SWOT Analysis)**

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเครื่องมือที่นำมาวิเคราะห์คือ SWOT Analysis โดยใช้ปัจจัย 7S McKinsey วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และใช้ปัจจัย PESTEL Analysis วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก แล้วนำมาจัดทำตาราง Tows matrix สามารถสรุปผลเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา ประกอบด้วย

1. กลยุทธ์เชิงรุก ควรมีกระบวนการประเมินผลของการฝึกอบรม เพื่อเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติงานของทหารอาสาที่บรรจุที่หน่วย ว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรม สามารถสนองต่อความต้องการของหน่วยรับการบรรจุได้มากน้อยอย่างไร ควรมีการปรับปรุงพัฒนากระบวนการฝึกอบรมอย่างไร แล้วทำการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรทหารอาสา เมื่อใช้ครบ 3 ปี ตามแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการฝึกอบรมของกองทัพบก และนโยบายการฝึกอบรมและการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570 และจัดทำโครงการการอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนให้กับครู อาจารย์ และบุคลากร โดยใช้วิทยากรของหน่วยเอง

2. กลยุทธ์เชิงป้องกัน ควรมีการประเมินการปฏิบัติงานของทหารอาสาที่บรรจุในหน่วยต่างๆ ว่าสามารถปฏิบัติงานด้านใดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรพิจารณาด้วยว่าตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับการบรรจุทหารอาสาในหน่วยต่างๆของกองทัพบกควรเป็นตำแหน่งประเภทใดและต้องใช้ทักษะด้านใด เพื่อนำผลการประเมินมาทำการทบทวนในการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกกำลังสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมครอบคลุมทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็น สามารถกำหนดการหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อม และบรรจุลงตำแหน่งที่ตรงกับความต้องการของหน่วยรับการบรรจุ

3. กลยุทธ์เชิงแก้ไข ตามบริบทการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ทำให้หน่วยที่รับผิดชอบจัดการฝึกอบรมจำเป็นต้องมีการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้สนับสนุนการจัดการฝึกอบรมให้มีความพร้อม หน่วยจึงควรเสนอขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นให้เพียงพอและมีความทันสมัยต่อการพัฒนาการจัดการฝึกอบรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. กลยุทธ์เชิงรับ ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมในด้านต่างๆ ส่งผลทำให้กระบวนการจัดการฝึกอบรม รวมถึงรูปแบบการปฏิบัติงานของหน่วย มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีภาระงานเพิ่มเติม ซึ่งอาจเกิดปัญหาในเรื่องของโครงสร้างการจัดหน่วยเดิมไม่สอดคล้องกับภาระงานที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม ดังนั้นหน่วยจึงควรเสนอขอปรับแก้ไขอัตราการจัดของหน่วยให้มีส่วนงานและอัตราที่สอดคล้องกับภาระงานในปัจจุบัน เพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่มีความจำเป็น ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาว

แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากวิเคราะห์สภาพปัญหา และสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์รวมถึงปัจจัยภายในภายนอกในการดำเนินการฝึกอบรมดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น เห็นควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ นำมาบูรณาการแบบองค์รวม ในการเสนอแนวทางการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตร(Curriculum) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “currere” ซึ่งหมายถึงช่องทางสำหรับนักวิ่ง นำมาใช้กับความหมายในทางการศึกษาก็หมายถึง แนวทางสำหรับการเรียนรู้(A Course of Study) ตามลำดับขั้นตอนอันเหมาะสมที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับจัดการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน เนื้อหาของหลักสูตรต้องมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ มีความถูกต้องทันสมัย มีความน่าสนใจ และเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนและเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนเรียนได้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539.)¹⁰

หลักสูตรต้องมีความเป็นพลวัต และปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (ชาลี ทองเรือง, 2550.)¹¹

การพัฒนาหลักสูตรคือ การจัดทำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรต้นแบบเสียก่อน เพื่อนำไปทดลองและแก้ไขจนแน่ใจว่าสามารถนำไปใช้ได้โดยทั่วไป สำหรับขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรต้นแบบให้เป็นหลักสูตรแม่บทนั้น มีกิจกรรมที่ต้องกระทำ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสำรวจปัญหาความต้องการซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำหลักสูตรต้นแบบ ขั้นตอนการนำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้ และขั้นตอนการประเมินผลแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับที่สมบูรณ์ (Saylor JG, Alexander WM, 1974.)¹²

การนำหลักสูตรไปใช้ หลักการสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ต้องเริ่มจากการวางแผนและเตรียมการจัดอบรมครูที่จะนำหลักสูตรไปใช้ คำนึงถึงปัจจัยเสริม เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักฐาน และต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ การประเมินหลักสูตร จัดเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการพัฒนาประสิทธิภาพของหลักสูตร ซึ่งการพัฒนาประสิทธิภาพของหลักสูตรจะขาดการประเมินหลักสูตรไม่ได้เลย โดยมีผู้ให้ความหมายการประเมินหลักสูตรหมายถึง การพิจารณา การเปรียบเทียบ และการตัดสินใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆในระบบหลักสูตรว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีความสอดคล้องระหว่างมาตรฐาน ความมุ่งหวัง และการปฏิบัติจริงเพียงใด หลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงไร มีผลกระทบอย่างไร ทั้งนี้เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)¹³

การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยมีหลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตรที่เรียกว่า “หลักการและเหตุผลของไทเลอร์”(Tyler’s rationale) ซึ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จะต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ 1.มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่สถานศึกษาต้องการให้ผู้เรียนได้รับ 2.มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น 3.จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านั้น ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร 4. จะประเมินประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินใจได้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ (Tyler RW, 1975.)¹⁴

ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) มีแนวคิดว่ามนุษย์แต่ละคนมีระดับความสามารถหรือสติปัญญาในแต่ละด้านไม่เท่ากันแต่สามารถพัฒนาได้โดยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รับอย่างเหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้โดยเน้นความถนัดผู้เรียน ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (ชุตินา นะมาแสด, 2560.)¹⁵

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) จะมุ่งเน้นการให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุด โดยแต่ละคนจะแสวงหาผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสมาชิกคนอื่น มีการฟังพาทางบวก มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยผู้เรียนแต่ละคนรับผิดชอบในการ

เรียนของตน มีการแบ่งความรับผิดชอบช่วยเหลือกันเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายเดียวกัน (Slavin R.E., 1987.)¹⁶

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาหลักสูตรสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่สำคัญและเป็นพลวัตร ที่จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย เนื้อหาของหลักสูตรต้องมีความถูกต้องทันสมัย สอดคล้องกับ จุดประสงค์ การนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อที่จะนำ ข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น ในส่วนของทฤษฎีพหุปัญญา และทฤษฎี การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นทฤษฎีเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยวิทยาลัยการทัพบก เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้วยระบบดิจิทัลเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนให้มีการประยุกต์ระบบดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมและ หลากหลาย พัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้สอนให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยีอยู่เสมอ พัฒนาปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้าน ดิจิทัลอย่างทั่วถึงและครอบคลุม (พันเอก กนก เนตรแพ, 2563.)¹⁷

งานวิจัยวิทยาลัยการทัพบก เรื่อง แนวทางการพัฒนาการนำกำลังพล สำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวอย่างมีประสิทธิภาพของกองทัพบก ผลการวิจัย สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมนอกจากฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมเบื้องต้น และหลักสูตรเฉพาะหน้าที่แล้ว ควรให้ได้รับการศึกษาตามหลักสูตรตามแนวทางรับ ราชการของแต่ละเหล่า (พันเอก ปรีวิทย์ สุทธิโมกษ์, 2564.)¹⁸

งานวิจัยวิทยาลัยการทัพบก เรื่อง แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมใน หลักสูตรชั้นนายพันร่วมระหว่างเหล่าของกองทัพบก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จำเป็นต้องมึ การพัฒนาบุคลากรทั้งระดับผู้บังคับบัญชา ครู อาจารย์ และผู้เข้ารับการศึกษา ให้มีความ

พร้อม รวมทั้งให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น (พันเอก โกมล สมใจบุญ, 2564.)¹⁹

งานวิจัยวิทยาลัยการทัพบก เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมหลักสูตรนายสิบชั้นต้นของนายทหารประทวน โรงเรียนทหารราบ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรทุกวงรอบ 5 ปี และมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย โดยนำรูปแบบวิทยาการ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ รวมถึงให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พันเอก แสงทวี ศรีสุข, 2565.)²⁰

งานวิจัยวิทยาลัยการทัพบก เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ควรแก้ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณพัฒนาสื่อ/ผลงาน/นวัตกรรม เพื่อให้มีความทันสมัย และควรแก้ปัญหาด้านบุคลากร โดยจัดให้มีโครงการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ (พันเอก ชุมดวง เทพวัลย์, 2566.)²¹

3. กฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า กฎหมาย ระเบียบ และนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ประกอบด้วย

3.1 กองทัพบกได้กำหนดนโยบายการฝึกอบรม และการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570 (คำสั่งกองทัพบก ที่ 1/2565 เรื่อง นโยบายการฝึกอบรมและการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570 ลงวันที่ 13 กันยายน 2565)²² ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

3.1.1 นโยบายทั่วไปด้านการพัฒนาเพื่อความทันสมัย พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) และนำระบบสารสนเทศรวมทั้งการใช้แอปพลิเคชัน(Application) มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และการ

ประเมินผลให้เป็นมาตรฐาน สามารถรองรับสถานการณ์ และข้อจำกัดที่อาจจะเกิดขึ้น และการเพิ่มจำนวนผู้เข้ารับการศึกษา

3.1.2 นโยบายทั่วไปด้านหลักสูตรการฝึกอบรม/การศึกษา ให้พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรทางทหาร ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานะความมั่นคงและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้มีการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตร ทุก 3 – 5 ปี ให้สอดคล้องเนื้อหาวิชาที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติการของกองทัพบก เข้าไว้ในหลักสูตร ได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย การปลูกฝังอุดมการณ์และความรักชาติ คุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมาภิบาล ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จิตอาสา ด้านทฤษฎีศึกษา ประวัติศาสตร์ชาติ ไทย หน้าที่พลเมือง การเงินส่วนบุคคล และกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดย จัดสรรเวลาและขอบเขตเนื้อหาให้เหมาะสมตามความจำเป็น ไม่กระทบต่อเนื้อหาวิชาแกน หลัก ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนโดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในทุกขั้นตอน เพื่อลดการบรรยายในห้องเรียนเพิ่มเวลาการฝึกปฏิบัติ และให้มีการประเมินผล อย่างต่อเนื่องเน้นจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) การประเมินผลเน้นการประเมินผลเป็นรายบุคคล

3.1.3 นโยบายทั่วไปด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางด้านการ ฝึกอบรม/การศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทั้งด้านวิชาการ และทักษะ การปฏิบัติงาน เพิ่มพูนความรู้และทักษะการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมและ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ระหว่างสถาบัน สร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ หมุนเวียนกำลังพลที่มีประสบการณ์จากหน่วยปฏิบัติเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ครู อาจารย์

3.1.4 นโยบายด้านผู้เข้ารับการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้มี ความรู้ความสามารถในพื้นที่ห่างไกล และทุรกันดารและผู้ด้อยโอกาส ได้มีโอกาสสอบ คัดเลือกเข้ามาเป็นนักเรียนทหารทุกประเภท

3.1.5 นโยบายทั่วไปด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน เร่งรัดปรับปรุง และพัฒนาอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนรวมทั้งเอกสาร ตำรา แนวสอน โสตทัศนอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เครื่องมือทดลอง และเครื่องช่วยฝึก ให้มีความสมบูรณ์และ

ทันสมัย รวมถึงพัฒนาบุคลากรของหน่วยให้มีความชำนาญในการใช้งานและการดูแลรักษา
 ปรนนิบัติบำรุงด้วย

3.1.6 นโยบายเฉพาะ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน พัฒนาและ
 ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรบสำหรับกำลังพลสำรองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ
 สถานการณ์ด้านความมั่นคงของประเทศ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม
 และสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนากิจการกำลังสำรองของกองทัพบก

3.2 คู่มือการประกันคุณภาพการฝึกอบรบของกองทัพบก พ.ศ. 2566 –
 2570²³ ซึ่งกรมยุทธศึกษาทหารบกได้จัดทำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกัน
 คุณภาพการฝึกอบรบของสถานศึกษาให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยมีความมุ่งหมายให้
 สถานศึกษาพัฒนาผู้เข้ารับการฝึกอบรบให้มีความสามารถตามมาตรฐานหลักสูตร
 สร้างความมั่นใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรบ หน่วยและกองทัพบก ว่าสถานศึกษาสามารถ
 จัดการฝึกอบรบได้อย่างมีคุณภาพ โดยได้กำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพการ
 ฝึกอบรบไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.2.1 มาตรฐานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ กำหนดว่า
 หลักสูตรต้องทันสมัย และมีประโยชน์ต่อกองทัพบก มีการจัดการเรียนรู้แบบ
 Active Learning ในหลักสูตร มีกิจกรรมและเนื้อหาวิชาตามนโยบายกองทัพบกใน
 หลักสูตร

3.2.2 มาตรฐานด้านครู อาจารย์ ผู้สอน/วิทยากร กำหนดว่าครู
 อาจารย์ ผู้สอน ต้องมีความรู้ความชำนาญ และมีวิทยฐานะ มีเทคนิคในการจัดการเรียนรู้
 และมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.3 มาตรฐานด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรบ กำหนดว่า ผู้เข้ารับการ
 ฝึกอบรบต้องมีคุณสมบัติและความพร้อมก่อนเข้ารับการฝึกอบรบตามที่กำหนด ผู้สำเร็จ
 การฝึกอบรบต้องมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3.2.4 มาตรฐานด้านสิ่งอุปกรณ์สนับสนุนการฝึกอบรบ มีระบบ
 ฐานข้อมูลสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ โดยมีเอกสาร ตำราเรียน สื่อ

การเรียนการสอนต่างๆ เครื่องช่วยฝึกต่างๆ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่จำเป็น มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยใช้ระบบสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน

ตามที่คุณมือการประกันคุณภาพการฝึกอบรมของกองทัพบก ได้กำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพการฝึกอบรมไว้ 4 ด้านนั้น ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบหัวข้อในการเสนอแนวทางในการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ต่อไป

แนวทางนำไปสู่การพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)

จากการวิเคราะห์การจัดการฝึกอบรมและปัญหาในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ปัจจัยภายในภายนอก แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสรุปเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ได้ดังนี้

ด้านหลักสูตรและการจัดการฝึกอบรม จะต้องพัฒนาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับภาวะความมั่นคง และนโยบายของกองทัพบก โดยจะต้องอาศัยผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรสำหรับเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร และต้องอาศัยผลการประเมินการปฏิบัติงานที่หน่วยที่รับการบรรจุของผู้สำเร็จการฝึกอบรม สำหรับเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีคุณภาพตรงกับความต้องการของหน่วยที่รับการบรรจุ ในส่วนของกระบวนการจัดการฝึกอบรมให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกขั้นตอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกอบรม

ด้านครู อาจารย์ และบุคลากร มีปัญหาที่บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบ Online และการใช้ Application ทั้ง Line, Zoom และ Google form การใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้สนับสนุนการฝึกอบรมอื่นๆ ควรมีการพิจารณาให้มีการเข้ารับการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในเรื่องดังกล่าว และในส่วนปัญหาที่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะการสอน

ภาษาอังกฤษโดยตรง และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการควบคุมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วย เนื่องจากไม่มีอัตราการจัดในโครงสร้างการจัดหน่วยปัจจุบัน ควรพิจารณาเสนอปรับแก้ไขอัตราการจัดของหน่วยให้มีส่วนงานและอัตราที่มีความจำเป็นเพื่อรองรับการปฏิบัติงานนั้นๆ ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาว

ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีปัญหาเรื่องความแตกต่างของแหล่งที่มาและความรู้ความสามารถเดิมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และข้อจำกัดในกระบวนการคัดเลือกทำให้มีผู้เข้ารับการอบรมบางส่วนยังมีความรู้และทักษะในบางเรื่องที่ต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ การใช้การใช้ Application ต่างๆ เนื่องจากในปัจจุบันมีกำลังพลสำรองที่ต้องการเข้ารับการคัดเลือกเป็นทหารอาสาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ควรพิจารณาเรื่องตำแหน่งที่เหมาะสม ที่จะบรรจุทหารอาสาเข้าปฏิบัติงาน เพื่อทดแทนกำลังประจำการให้เหมาะสมกับความจำเป็นและความขาดแคลนกำลังพลในบางทักษะงานของกองทัพกอบกู้คืนไปด้วย

ด้านสิ่งอุปกรณ์สนับสนุนการฝึกอบรม โรงเรียนการกำลังสำรองมีระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการเรียนรู้ โดยจัดตามสายงานส่งกำลังของหน่วย มีความพร้อมด้านกายภาพ โดยมีห้องเรียนหลัก(Smart Classroom) ห้องเรียนย่อย ห้องสมุด สนามฝึกต่างๆ โรงเลี้ยง อาคารที่พัก อย่างเพียงพอและสอดคล้องต่อสภาพการจัดการฝึกอบรม และมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ โดยมีเอกสาร ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน เครื่องช่วยฝึก และสิ่งสนับสนุนที่จำเป็น อย่างเพียงพอโดยมีการจัดเก็บและปรนนิบัติบำรุงที่เป็นระบบ มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยใช้ระบบสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนแบบ Online ระบบ E-learning และสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงมีการใช้ Application ในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ เป็นต้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนอุปกรณ์ที่ต้องใช้บางอย่างยังไม่เพียงพอและยังไม่ทันสมัย เห็นควรให้มีการพิจารณาสนับสนุนอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นให้เพียงพอและมีความทันสมัยต่อการพัฒนาการจัดการฝึกอบรมในยุคปัจจุบัน

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) เป็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางของวิทยาลัยการทัพบก เพื่อศึกษารูปแบบ และปัญหาของการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ของโรงเรียนการกำลังสำรองในปัจจุบัน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตทหารอาสาทั้งในระดับนายทหารประทวน และนายทหารสัญญาบัตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

แนวทางในการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา)

1. ด้านหลักสูตร และการจัดการฝึกอบรม

1.1 ปัจจุบันหลักสูตรมีความทันสมัย เนื่องจากเป็นหลักสูตรใหม่ที่อนุมัติเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 ใช้ฝึกอบรมมาเป็นระยะเวลา 2 ปี เท่านั้น มีกิจกรรมและเนื้อหาวิชาที่เพิ่มเติมตามนโยบายของกองทัพบก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมาภิบาล อุทิศการณ์และความรักชาติ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จิตอาสา ประวัติศาสตร์ชาติไทย รวมถึงมีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 ปัญหาในเรื่องระยะเวลาของหลักสูตรค่อนข้างสั้น ทำให้ในแต่ละรายวิชาที่มีจำนวนชั่วโมงเรียนน้อยเกินไป

1.3 เมื่อครบ 3 ปี ควรมีทบทวนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ให้เหลือเฉพาะวิชาที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติการกิจในสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงให้สอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาด้านกำลังพลที่กองทัพบกกำหนด โดยมีการปรับจำนวนชั่วโมงให้เหมาะสมในแต่ละรายวิชา ในส่วนของกระบวนการจัดการฝึกอบรมให้มีการนำเอา

เทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกขั้นตอน เพื่อลดระยะเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกอบรม

2. ด้านครู อาจารย์ ผู้สอน/วิทยากร

2.1 ครู อาจารย์ ผู้สอน/วิทยากร มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบ รวมถึงมีประสบการณ์จากการปฏิบัติงานที่หน่วยเดิมก่อนปรับย้ายมาเป็นครู อาจารย์ที่สอดคล้องกับวิชาในหลักสูตร และครู อาจารย์ ผู้สอน ส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบ Online และการใช้ Application ทั้ง Line, Zoom และ Google form

2.2 มีปัญหาที่ครู อาจารย์ บางส่วนยังขาดความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการควบคุมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วย เนื่องจากไม่มีอัตราการจัดในโครงสร้างการจัดหน่วยปัจจุบัน

2.3 ควรมีการพิจารณาให้มีการเข้ารับการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในเรื่องดังกล่าว และในส่วนปัญหาที่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะในบางตำแหน่ง ควรพิจารณาเสนอปรับแก้ไขอัตราการจัดของหน่วยให้มีส่วนงานและอัตราที่มีความจำเป็นเพื่อรองรับการปฏิบัติงานนั้นๆ ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาว

3. ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีคุณสมบัติตรงตามหลักสูตร เพราะผ่านการคัดเลือกจากหน่วยเหนือ คือ กองควบคุมกำลังพลสำรอง หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน อีกทั้งยังมีขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน โดยการส่งตำราอิเล็กทรอนิกส์ให้ศึกษาก่อน มีการทดสอบประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม รวมถึงมีกระบวนการติดตามคุณภาพของผู้สำเร็จการฝึกอบรมด้วย โดยผลการฝึกอบรมพบว่าผู้เข้ารับการอบรมสำเร็จการศึกษาทุกคน และมีผลการฝึกอบรมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

3.2 ปัญหาผู้เข้ารับการอบรมบางส่วนยังมีความรู้และทักษะในบางเรื่องที่ต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียน

3.3 ควรมีการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมครอบคลุมทักษะ ความรู้ ความสามารถที่จำเป็น เนื่องจากในปัจจุบันมีกำลังพลสำรองที่ต้องการเข้ารับการศึกษาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ควรพิจารณาเรื่องตำแหน่งที่เหมาะสม ที่จะบรรจุทหารอาสาเข้าปฏิบัติงาน เพื่อทดแทนกำลังประจำการให้เหมาะสมกับความจำเป็นและความขาดแคลนกำลังพลในบางทักษะงานของกองทัพบกควบคู่กันไปด้วย

4. ด้านสิ่งอุปกรณ์สนับสนุนการฝึกอบรม

4.1 โรงเรียนการกำลังสำรองมีระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการเรียนรู้ โดยจัดตามสายงานส่งกำลังของหน่วย มีความพร้อมด้านกายภาพ โดยมีห้องเรียนหลัก (Smart Classroom) ห้องเรียนย่อย ห้องสมุด สนามฝึกต่างๆ โรงเลี้ยง อาคารที่พัก อย่างเพียงพอและสอดคล้องต่อสภาพการจัดการฝึกอบรม และมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ โดยมีเอกสาร ตำราเรียน สื่อการเรียนการสอน เครื่องช่วยฝึก และสิ่งสนับสนุนที่จำเป็น โดยมีการจัดเก็บและปรนนิบัติบำรุงที่เป็นระบบ มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนแบบ Online ระบบ E-learning และสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงมีการใช้ Application ในการบริหารจัดการในด้านต่างๆ เป็นต้น

4.2 แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนอุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็นต้องใช้สนับสนุนการเรียนการสอนผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่เพียงพอและยังไม่ทันสมัย

4.3 ควรมีการพิจารณาสนับสนุนอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นให้เพียงพอ และมีความทันสมัยต่อการพัฒนาการจัดการฝึกอบรมในยุคปัจจุบัน

บทที่ 4

บทสรุป

หนึ่งในการดำเนินการด้านพัฒนากำลังพลที่สำคัญของกองทัพบก คือ เรื่องที่กองทัพบกได้ดำเนินการบรรจุกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว (ทหารอาสา) ทั้งนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวน ตามนโยบายของ กระทรวงกลาโหม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นมานั้น มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1. เพื่อแก้ปัญหากำลังพลสูงอายุในหน่วยกำลังรบ และหน่วยสนับสนุนการรบ 2. เพื่อให้หน่วยมีกำลังพลในระดับปฏิบัติการที่สดชื่น มีอายุน้อย และผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน เข้ามาปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง 3. เพื่อประหยัดงบประมาณด้านบุคลากร และลดภาระผูกพันด้านงบประมาณในระยะยาว โดยกำลังพลสำรองที่ได้รับการคัดเลือกและบรรจุเข้า ทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ในหน่วยต่างๆของกองทัพบก จะต้อง ปฏิบัติงานร่วมกับกำลังทหารประจำการทั้งในการปฏิบัติงานในที่ตั้งปกติ การฝึกตาม วงรอบการฝึกประจำปี การปฏิบัติงานราชการสนาม รวมถึงการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ ได้รับมอบหมายอื่นๆ ของหน่วย ดังนั้นกำลังพลสำรองดังกล่าวจึงจำเป็นต้องได้รับการ ฝึกเตรียมความพร้อมให้มีความรู้พื้นฐานทางทหาร มีคุณลักษณะทางทหาร และ อุดมการณ์ทางทหารอย่างเพียงพอ ก่อนจะปฏิบัติงานในตำแหน่งและหน่วยที่บรรจุ จึงจะ สามารถปฏิบัติงานร่วมกับกำลังทหารประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุป แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับกำลังพลสำรองเข้าทำ หน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ของโรงเรียนการกำลังสำรองไว้ ดังนี้

1. ควรมีทบพันปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เมื่อใช้ครบ 3 ปี ให้เหลือเฉพาะ วิชาที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติการกิจในสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงให้สอดคล้องกับ นโยบายในการพัฒนาด้านกำลังพลที่กองทัพบกกำหนด โดยมีการปรับจำนวนชั่วโมงให้ เหมาะสมในแต่ละรายวิชา ในส่วนของกระบวนการจัดการฝึกอบรมให้มีการนำเอา เทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกขั้นตอน เพื่อลดระยะเวลาและเพิ่ม ประสิทธิภาพของการฝึกอบรม

2. เสริมสร้างทักษะในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนให้ ครู อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
3. ปรับแก้ไขอัตราการจัดของหน่วยให้มีส่วนงานและอัตรา เพื่อรองรับการปฏิบัติงานที่มีความจำเป็น ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาว
4. กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกกำลังสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว(ทหารอาสา) ให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมครอบคลุมทักษะ ความรู้ความสามารถที่จำเป็น
5. สนับสนุนอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นให้เพียงพอและมีความทันสมัยต่อการพัฒนาการจัดการฝึกอบรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของกองทัพบก ชี้ให้เห็นว่าปัญหาของหน่วยการศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการฝึกอบรม ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กองทัพบกจึงควรให้ความสำคัญและความเร่งด่วนในการพัฒนาหน่วยการศึกษา เนื่องจากเป็นหน่วยต้นน้ำในการผลิตและพัฒนาศักยภาพของกำลังพลที่เป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนภารกิจของกองทัพบก

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงาน ณ หน่วยรับการบรรจุ และแนวทางการพัฒนาในการกำหนดตำแหน่งสำหรับบรรจุกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว (ทหารอาสา) เพื่อทดแทนกำลังประจำการให้เหมาะสมกับความจำเป็นและความขาดแคลนกำลังพลในบางทักษะงานของกองทัพบก

เอกสารอ้างอิง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก, 1 ตุลาคม 2561.
2. แผนปฏิบัติการราชการกระทรวงกลาโหม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2567]. เข้าถึงจาก: [https://opsd.mod.go.th /Home /PDF/plansecurity-mod6670.aspx](https://opsd.mod.go.th/Home/PDF/plansecurity-mod6670.aspx)
3. กองทัพบก. นโยบายการปฏิบัติงานกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2567. กรุงเทพฯ: กรมยุทธการทหารบก; 2565.
4. พระราชบัญญัติ กำลังพลสำรอง พ.ศ.2558. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนที่ 127 ก, 30 ธันวาคม 2558.
5. ระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว พ.ศ.2562 [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2567]. เข้าถึงจาก: [https://dmd.mod.go.th/kgs/kgs-\(1\)/.aspx](https://dmd.mod.go.th/kgs/kgs-(1)/.aspx)
6. กองทัพบก. แผนพัฒนาด้านกำลังพลของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570. กรุงเทพฯ กรมกำลังพลทหารบก; 2565.
7. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยหลักเกณฑ์การได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทนอย่างอื่น และสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว พุทธศักราช 2562 [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2567]. เข้าถึงจาก: [https://dmd.mod.go.th/kgs/kgs-\(1\)/.aspx](https://dmd.mod.go.th/kgs/kgs-(1)/.aspx)
8. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราว (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2564 [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2567]. เข้าถึงจาก: [https://dmd.mod.go.th/kgs/kgs-\(1\)/.aspx](https://dmd.mod.go.th/kgs/kgs-(1)/.aspx)
9. หนังสือกรมกำลังพลทหารบก ด่วนที่สุด ที่ ต่อ กท. 0401/31183 เรื่อง อนุมัติหลักการบรรจุทหารอาสาในหน่วยกำลังรบและสนับสนุนการรบ(ร./ม./ป./ช./ส.) ระดับกองพัน ลง 5 พฤศจิกายน 2563.
10. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: อลีน เพรส; 2539

11. ซาลี ทองเรือง. พันเอก. การพัฒนาหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. วิทยาลัยการทัพบก; 2550
12. Saylor, J. Galen, Alexander. William M. and Lewis, Arthur J. Curriculum Planning for Better Teaching and Learning. New York: Holt Rinehart and Winston; 1981
13. บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2546.
14. มารุต พัฒนาผล. แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้; 2567.
15. ชุตินา นมะแส. การใช้แนวคิดทฤษฎีพัฒนาศักราชภาพการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน) :มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; กรุงเทพฯ. 2560
16. Slavin R.E. Cooperative Learning Cooperative School. Education Leadership; 1987.
17. กนก เนตรแพ, พันเอก. การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้วยระบบดิจิทัลเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ[งานวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2563.
18. ปรีวิทย์ สุทธิโมกษ์, พันเอก. แนวทางการพัฒนาการนำกำลังพลสำรองเข้าทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวอย่างมีประสิทธิภาพของกองทัพบก[งานวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2564.
19. โกมล สมใจบุญ, พันเอก. แนวทางการพัฒนาการฝึกอบรมในหลักสูตรชั้นนายพันร่วมระหว่างเหล่าของกองทัพบก[งานวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2564.
20. แสงทวี ศรีสุข, พันเอก. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมหลักสูตรนายสิบชั้นต้นของนายทหารประทวน โรงเรียนทหารราบ[งานวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2565.

21. ชุมดวง เทพวัลย์, พันเอก. แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า จังหวัดสระบุรี[งานวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2566.
22. คำสั่งกองทัพบก ที่ 1/2565 เรื่อง นโยบายการฝึกอบรม และการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570 ลงวันที่ 13 กันยายน 2565
23. กรมยุทธศึกษาทหารบก. คู่มือการประกันคุณภาพการฝึกอบรมของกองทัพบก พ.ศ. 2566 – 2570. กรุงเทพฯ: กองคุณภาพการศึกษา สำนักงานการศึกษา กรมยุทธศึกษาทหารบก; 2565.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก ประเสริฐ แก้วอ่อน

วัน เดือน ปีเกิด

17 พฤศจิกายน 2520

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2545	ศิลปศาสตร์บัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 49
พ.ศ. 2548	หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารราบ โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ รุ่นที่ 116
พ.ศ. 2551	หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารราบ โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ รุ่นที่ 88
พ.ศ. 2555	หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 90 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2560 - 2561	ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 1 ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2561 - 2562	หัวหน้าแผนกเตรียมการ โรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2562 - 2564	เสนาธิการ กรมนักเรียน โรงเรียนนายสิบทหารบก
พ.ศ. 2564 - 2565	หัวหน้ากองบริการ โรงเรียนนายสิบทหารบก

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2565 - 2567	รองเสนาธิการ โรงเรียนนายสิบทหารบก
------------------	-----------------------------------